

תקנות רישוי עסקים (תנאי תברואה נאותים ברוכלות מזון), תשס"ט-2009

רשויות ומשפט מנהלי – רישוי – רישוי עסקים – תנאי תברואה

תוכן ענינים

2	Go	הגדרות	1	סעיף
2	Go	חובת רישיון	2	סעיף
2	Go	בקשה לרישיון רוכלות במזון	3	סעיף
3	Go	ביקורת המיתקן והציוד	4	סעיף
3	Go	הגבלת הטיפול במזון	5	סעיף
3	Go	מזון אסור לרוכלות	6	סעיף
3	Go	איכות המזון	7	סעיף
3	Go	שמירת מזון בטמפרטורה מבוקרת	8	סעיף
4	Go	מזון ארוז מראש	9	סעיף
4	Go	תאריך אחרון לשימוש	10	סעיף
4	Go	כלי הגשה	11	סעיף
4	Go	תנאים לאחסון מזון, לטיפול בו ולהצגתו למכירה	12	סעיף
4	Go	ציוד	13	סעיף
4	Go	מיתקני קירור	14	סעיף
4	Go	אחזקת מזון במיתקן קירור	15	סעיף
5	Go	מיתקני חימום	16	סעיף
5	Go	שמירת תעודות	17	סעיף
5	Go	מים וביוב	18	סעיף
5	Go	איסוף פסולת והרחקתה	19	סעיף
5	Go	השמדת מזון	20	סעיף
6	Go	ניקוי פנים המיתקן	21	סעיף
6	Go	מניעת מפגעים	22	סעיף
6	Go	מקום חניית המיתקן	23	סעיף
6	Go	לבוש וניקיון אישי	24	סעיף
6	Go	בריאות הרוכל	25	סעיף
6	Go	איסור אחזקת בעלי חיים	26	סעיף
6	Go	הגבלת רוכלות	27	סעיף
6	Go	סימון המיתקן	28	סעיף
6	Go	סייג לתחולה	29	סעיף
6	Go	שמירת דינים	30	סעיף
6	Go	ביטול	31	סעיף
6	Go	תחילה והוראת מעבר	32	סעיף

תקנות רישוי עסקים (תנאי תברואה נאותים ברוכלות מזון), תשס"ט-2009*

בתוקף סמכותי לפי סעיף 10(א) לחוק רישוי עסקים, התשכ"ח-1968 (להלן – חוק רישוי עסקים), בהתייעצות עם השר להגנת הסביבה, בהסכמת שר הפנים לפי סעיף 6ג(ב) לחוק רישוי עסקים לעניין תקנה 3, ובאישור ועדת העבודה והרווחה והבריאות של הכנסת לפי סעיף 21א(א) לחוק-יסוד: הכנסת, וסעיף 2(ב) לחוק העונשין, התשל"ז-1977, אני מתקין תקנות אלה:

1. בתקנות אלה –

הגדרות

"ביצים" – ביצי מאכל כהגדרתן בתקנות בריאות הציבור (מזון) (שיווק ביצי מאכל), התשנ"ה-1994 (להלן – תקנות שיווק ביצי מאכל);

"בשר" – כהגדרתן בתקנות מחלות בעלי חיים (שחיטת בהמות), התשכ"ד-1964 (להלן – תקנות שחיטת בהמות);

"בשר עוף" – כהגדרתן בתקנות מחלות בעלי חיים (בתי שחיטה לעופות), התש"ך-1960 (להלן – תקנות שחיטת עופות);

"המנהל" – המנהל הכללי של משרד הבריאות או מי שהוא הסמיכו לעניין תקנות אלה, כולן או מקצתן;

"הפקודה" – פקודת בריאות הציבור (מזון) [נוסח חדש], התשמ"ג-1983;

"טיפול במזון" – חיתוך, פריסה, פירוק, טחינה, ערבוב, תיבול, הפשרה, אפייה, חימום, סחיטה, שטיפה, אריזה מחדש או כל פעולה אחרת המשנה את המצב הפיזי או הכימי של המזון;

"מזון" – כהגדרתו בפקודה;

"מזון ארוז מראש" – מזון שנארז על ידי יצרן לשיווק לצרכן;

"מזון בתפזורת" – מזון שאינו ארוז מראש;

"מזון ייעודי" – מזון לצריכה של קהל מסוים, הסובל ממחלה שלגביה ישנה התוויה תזונתית שאישר המנהל, או מזון אשר על פי התווייתו מתאים לצרכים תזונתיים מיוחדים;

"מזון שאינו מוכן לאכילה" – מזון שטרם הוכן לצריכה או הדורש טיפול כלשהו קודם לצריכתו;

"מזון רגיש" – מזון כמפורט בתוספת;

"מזיקים" – בעלי חיים העלולים להזיק למזון;

"מיתקן חימום" – מיתקן המבטיח שמירת הטמפרטורה הנדרשת על פי תקנה 8(ג);

"מיתקן קירור" – מיתקן המבטיח שמירת הטמפרטורה הנדרשת על פי תקנה 8(א) ו-8(ב);

"מסמכים נוספים" – כהגדרתם בסעיף 6ג(א) לחוק רישוי עסקים;

"עגלת יד" – כהגדרתה בתקנות התעבורה, התשכ"א-1961;

"רוכלות" – כהגדרתה בסעיף 2א(ה) לחוק רישוי עסקים, הנעשית מתוך רכב, עגלת יד או מיתקן אחר שאישר המנהל (להלן – מיתקן);

"רוכלות מזון" – רוכלות במזון שהיא עסק טעון רישוי, כמשמעותו בפרט 6.9 בתוספת לצו רישוי עסקים (עסקים טעוני רישוי), התשנ"ה-1995;

"רכב" – כהגדרתו בפקודת התעבורה;

"שטיפה" – ניקוי המזון טרם צריכתו או לצורך הכנתו להמשך טיפול.

2. לא ינהל אדם עסק של רוכלות מזון ולא יעסוק אדם ברוכלות מזון אלא אם כן בידו רישיון שניתן לפי תקנות אלה.

חובת רישיון

3. (א) לא תאושר לאדם בקשה לרישיון לעסק של רוכלות מזון (להלן – הבקשה), אלא אם

בקשה לרישיון
רוכלות במזון

* פורסמו ק"ת תשס"ט מס' 6754 מיום 17.2.2009 עמ' 495.

כן צורפו לבקשה מסמכים נוספים אלה:

- (1) רשימת סוגי המזון המיועדים לרוכלות ואופן מכירתם;
- (2) תרשימים הנדסיים של תנוחה וחתך של המיתקן בקנה מידה 1:10, שצוינו בהם רוחבו, אורכו, גובהו, שטחו, מיקומו וייעודו של כל ציוד המשמש לצורכי רוכלות המזון, וסומנו החיבורים למערכות ביוב ומים, אם מתוכננים חיבורים למים או ביוב;
- (3) ציון מקום חניית המיתקן וניקויו לאחר שעות הפעילות; היה המזון טעון קירור – אופן החיבור התקני לחשמל לאחר שעות הפעילות;
- (4) היתה הבקשה לרוכלות מתוך רכב – רישיון הרכב;
- (5) היתה הבקשה לרוכלות מזון בתפוזות – ציון מקומות המכירה.

(ב) המנהל רשאי לדרוש מסמכים נוספים אם ראה צורך בכך לקבלת החלטה בדבר בטיחותו או איכותו של המזון; המנהל יפרסם את החלטתו ואת נימוקיה באתר האינטרנט של משרד הבריאות.

4. מבקש רישיון לרוכלות מזון ממיתקן יביא את המיתקן ואת הציוד אשר בו, לפי דרישת המנהל, ללשכת הבריאות המחוזית או הנפתית או למקום אחר שאישר המנהל לשם ביקורת.

ביקורת המיתקן והציוד

5. טיפול במזון שצוין כתנאי ברישיון העסק טעון את אישור המנהל, ובהתאם לתנאי האישור.

הגבלת הטיפול במזון

6. לא יעסוק אדם ברוכלות במזון רגיש מהסוגים המפורטים להלן, ולא יטפל במזון כאמור:

מזון אסור לרוכלות

(1) מזון רגיש מוכן לאכילה בתפוזות ומזון רגיש שאינו מוכן לאכילה, זולת זה שהותר במפורש על ידי המנהל בתנאים שיקבע, לרבות תנאים לטיפול במזון כאמור, אשר יפורסמו באתר האינטרנט של משרד הבריאות;

(2) מזון ייעודי;

(3) תרכובת מזון לתינוקות (infant formula); תרכובת מזון המשך לתינוקות (follow on formula), ומזון לתקופת הגמילה של התינוק (weaning foods);

(4) תוסף תזונה כהגדרתו בתקנות בריאות הציבור (מזון) (תוספי תזונה), התשנ"ז-1997 (להלן – תקנות תוספי תזונה);

(5) מזון אחר על פי הוראת המנהל אשר מכירתו ברוכלות עלולה לסכן את בריאות הציבור; המנהל יפרסם את הוראתו ונימוקיה באתר האינטרנט של משרד הבריאות.

7. ברוכלות מזון לא יאוחסן ולא יוצג למכירה –

איכות המזון

(1) מוצר מזון שלא יוצר בעסק בעל רישיון לפי חוק רישוי עסקים ורישיון לפי צו הפיקוח על מצרכים ושירותים (הסחר במזון, ייצורו והחסנתו), התשכ"א-1960 (להלן – רישיון יצרן);

(2) בשר, בשר עוף או מוצריהם אלא אם כן הם משחיטה בבית מטבחים או בבית שחיטה בעל רישיון עסק לפי חוק רישוי עסקים, ורישיון יצרן, לפי העניין, וכן מצורפת להם תעודה לפי תקנות שחיטת בהמות או לפי תקנות שחיטת עופות, לפי העניין, ואושרו למאכל אדם בידי וטרינר של הרשות המקומית בטרם הוכנסו לרשות המקומית וכל תעודה וטרינרית אחרת הנדרשת לפי כל דין;

(3) מזון שהוא ביצים, אלא אם כן מוינו בתחנת מיון בעלת רישיון עסק לפי חוק רישוי עסקים ומצורפת להן תעודת משלוח לפי פרק ה' לכללי המועצה לענף הלול (הסדרת ייצור, מיון ושווק), התשכ"ח-1968;

(4) מזון שאינו ראוי למאכל אדם מחמת רקב, הזדהמות או כל סיבה אחרת.

8. (א) מזון מן החי או מזון המכיל מזון מן החי, ואשר אינו מעוקר, אפוי, מיובש או משומר בדרך אחרת, וכל מזון רגיש אחר, לרבות מזון אשר על פי סימון אריזתו טעון החזקה בקירור, יוחזק במיתקן קירור שהטמפרטורה בו אינה עולה על 4 מעלות צלסיוס, ואם המזון קפוא – על 18 מעלות צלסיוס מתחת לאפס.

שמירת מזון בטמפרטורה מבוקרת

(ב) ביצים יישמרו בטמפרטורה כמפורט בתקנות שיווק ביצי מאכל.

- (ג) מזון מוכן חם יישמר בטמפרטורה של 65 מעלות צלסיוס לפחות.
- (ד) מוצרי מזון מוקפאים שהפשירו לא יוקפאו מחדש, אלא יושמדו; מוצרי מזון טעוני קירור שהוצאו מקירור לא יקוררו מחדש, אלא יושמדו.
9. מזון ארוז מראש יוחזק בעסק של רוכלות מזון באריזה המקורית של היצרן כשהוא סגור.
10. בעסק רוכלות מזון, לא יוצג למכירה ולא יימצא מזון שפג התאריך האחרון לשימוש בו או התאריך האחרון המומלץ לשימוש בו, כפי שסומן על גבי אריזתו.
11. בעסק של רוכלות מזון לא ייעשה שימוש אלא בכלי הגשה לשימוש חד-פעמי.
12. אחסון המזון בעסק של רוכלות מזון, הטיפול בו, והצגתו למכירה ייעשו לפי הוראות אלה:
- (1) המזון יאוחסן, יטופל ויוצג למכירה באופן מסודר, במקום ובאופן שאינם מאפשרים זיהום והמאפשרים בדיקה יעילה של תקינותו, ניקיונו, נוכחות מזיקים בו או עקבותיהם;
- (2) מזון יוחזק כשהוא מורם מהרצפה;
- (3) מזון בתפוזת יוחזק בנפרד;
- (4) מזון לא יוחזק מחוץ לכותלי המיתקן;
- (5) המזון יאוחסן לפי העיקרון שהסחורה הנכנסת ראשונה משוקת ראשונה;
- (6) המזון יאוחסן, יטופל ויוצג למכירה באופן אשר יבטיח את בטיחותו ואת איכותו;
- (7) המזון יאוחסן, יטופל ויוצג למכירה בהתאם להוראות היצרן;
- (8) הטיפול במזון הרגיש, אם יותר במפורש על ידי המנהל על פי תקנות 5 ו-16(1), יהיה לעיני הלקוח בלבד.
13. (א) בציוד הבא במגע עם מוצרי מזון לא יהיו נחושת, עופרת או כל חומר אחר העלול להיות רעיל לאדם.
- (ב) כל הציוד יהיה ניתן לניקוי ולחיטוי בנקל, עשוי מחומר שאינו סופג לחות, ויוחזק בכל עת שלם, תקין ונקי.
- (ג) המנהל רשאי לדרוש הוספת ציוד או שטח אחסון להבטחת תנאי תברואה נאותים.
14. (א) מיתקן שמוחזק בו מזון הטעון קירור, יותקנו בו מיתקני קירור מתאימים לאחסון אותו מזון, לפי הוראות תקנה 8(א) ו-8(ב).
- (ב) במקום החם ביותר במיתקני הקירור יימצא מדחום אינדיקטורי עם חיישן.
- (ג) מיתקני הקירור יהיו עצמאיים באופן שיאפשר את הפעלתם בלא הפעלת מנוע המיתקן.
- (ד) ניקוז מיתקני הקירור יחושב למערכת הביוב, ויכלול, להנחת דעתו של המנהל, מחסום מתאים ומרווח אוויר.
- (ה) הנקזים, אם קיימים, יהיו נקיים בכל עת.
- (ו) המנהל רשאי בהחלטה בכתב לפטור רוכל מקיום חלק מדרישות תקנה זו בתנאים שיקבע, ובלבד שתישמר הטמפרטורה הקבועה לפי תקנה 8(א) ו-8(ב); המנהל יפרסם את החלטתו ואת נימוקיה באתר האינטרנט של משרד הבריאות.
- (ז) המנהל רשאי להעמיד דרישות משלימות להבטחת תנאי תברואה נאותים; הדרישות ונימוקיהן יפורסמו באתר האינטרנט של משרד הבריאות.
15. (א) במיתקן קירור יוחזק מזון מסוגים שונים בנפרד, באופן המבטיח שלא תהיה העברת ריחות או זיהום ביניהם.
- (ב) מזון מוכן לאכילה לא יאוחסן באותו מיתקן קירור עם מזון גולמי.
- (ג) מזון יוחזק במיתקן קירור באופן המאפשר זרימה חופשית של אוויר בין סוגי המזון השונים ומעליהם.
- (ד) מיתקני הקירור יישמדו סגורים, למעט בעת הכנסת מזון לתוכם והוצאתו.

מזון ארוז מראש

תאריך אחרון לשימוש

כלי הגשה

תנאים לאחסון מזון, לטיפול בו ולהצגתו למכירה

ציוד

מיתקני קירור

אחזקת מזון במיתקן קירור

16. (א) מיתקן שמוחזק בו מזון חם, יותקנו בו מיתקני חימום מתאימים לאחסון מזון חם לפי הוראות תקנה 8(ג).
- (ב) במיתקני החימום יימצא מדחום אינדיקטורי עם חיישן.
- (ג) מיתקני החימום יהיו עצמאיים באופן שיאפשר את הפעלתם בלא הפעלת מנוע המיתקן.
- (ד) המנהל רשאי בהחלטה בכתב לפטור רוכל מקיום חלק מדרישות תקנה זו בתנאים שיקבע, ובלבד שתישמר הטמפרטורה הקבועה לפי תקנה 8(ג); המנהל יפרסם את החלטתו ואת נימוקיה באתר האינטרנט של משרד הבריאות.
- (ה) המנהל רשאי להעמיד דרישות משלימות להבטחת תנאי תברואה נאותים; הדרישות ונימוקיהן יפורסמו באתר האינטרנט של משרד הבריאות.
17. (א) רוכל ישמור את תעודות המשלוח או מסמך אחר המעיד על מקור רכישת המזון במשך לא פחות מחודש לאחר מכירתו.
- (ב) על אף האמור בתקנת משנה (א), רוכל ישמור את כל תעודות הוטרניריות של בשר, בשר עוף ומוצריהם ותעודות המשלוח של ביצים למשך כל זמן אחסונם אצלו, ולא פחות משלושה חודשים לאחר מכירתם.
18. (א) ברוכלות במזון בתפזורת או במזון הדורש טיפול יתקיימו הוראות אלה:
- (1) במיתקן יהיה חיבור לרשת להספקת מי שתייה העומדים בדרישות תקנות בריאות העם (איכותם התברואתית של מי שתייה), התשל"ד-1974, או למכל מים באיכות מי שתייה שאישר המנהל ואשר יהיה מוגן בפני חדירת מזיקים או זיהום אחר;
- (2) המיתקן יהיה מצויד בכיור עם מים זורמים באיכות מי שתייה לרצפת ידיים, לניקוי הציוד ולשטיפת הכלים; משמש הכיור לניקוי הציוד והכלים – יותקן בו מסנן להפרדת המוצקים; המים ירוקנו למערכת ביוב מרכזית או ייאספו במכל אגירה המותקן במיתקן, אשר ירוקן בפרקי זמן סבירים לתוך מערכת ביוב מרכזית;
- (3) צינורות ואבזורים שדרכם עוברים מי שתייה או המכילים מים יהיו עשויים חומר לא רעיל, שאישר המנהל.
- (ב) בכיור של עסק רוכלות מזון בתפזורת או מזון הדורש טיפול יתקיימו הוראות אלה:
- (1) הוא יהיה שלם, נקי ותקין;
- (2) יוספקו בו מים קרים בכל שעות הפעילות ומים חמים לפי דרישת המנהל, ואם הוא עסק של רוכלות במזון רגיש – כל הזמן;
- (3) לידו יימצא סבון נוזלי או דטרגנט אחר;
- (4) בקרבתו יימצא אמצעי לניגוב ידיים לשימוש חד-פעמי ומכל לאיסוף פסולת.
- (ג) המנהל רשאי בהחלטה בכתב לפטור רוכל מקיום חלק מדרישות תקנה זו; המנהל יפרסם את החלטתו ואת נימוקיה באתר האינטרנט של משרד הבריאות.
19. (א) המיתקן יהיה מצויד במכל לאיסוף פסולת, עשוי חומר חלק ובלתי מחליד שאינו סופג רטיבות, עם מכסה ובתוכו שקית אשפה עמידה ואטומה לנוזלים לשימוש חד-פעמי.
- (ב) המכל יותקן במקום מתאים ליד חלון או פתח המכירה של המיתקן, ולידו יותקן שלט בולט לעין המורה על דרישה לסילוק הפסולת לתוך המכל; הפסולת תסולק אחת ליום לפחות ובכל מקרה שהתמלא המכל, למקום שאישר המנהל.
- (ג) סולקה הפסולת, ינוקו ויישטפו המכל והאזור סביבו.
- (ד) סביבת המיתקן תהיה נקייה בכל עת משאריות מזון, פסולת ומזיקים.
- (ה) הפסולת שבמכל תהיה מוגנת מפני חדירת מזיקין והמכל יהיה סגור לגמרי בכל עת, למעט בזמן סילוק הפסולת או בעת ניקויו.
- (ו) המנהל רשאי לדרוש מכל נוסף לאיסוף פסולת, לפי ייעוד העסק.
20. מזון שעבר טיפול ולא נמכר באותו יום יושמד, למעט פירות וירקות שנשטפו.

מיתקני חימום

שמירת תעודות

מים וביוב

איסוף פסולת והרחקתה

השמדת מזון

21. בסוף כל יום עבודה יישטף פנים המיתקן באופן יסודי במים חמים ובדטרגנט המתאים לשטיפת שאריות שומן, ויחוטא בחומר חיטוי. ניקוי פנים המיתקן
22. המיתקן והציוד וכן הפעלתן לא יגרמו למטרדים סביבתיים כגון רעש, ריח, עשן ופסולת. מניעת מפגעים
23. לאחר שעות הפעילות יחנה הרוכל את המיתקן במקום שאישר המנהל בהתאם לתקנה 3(א); מוחזק במיתקן מזון הטעון קירור – יהיה במקום החניה חיבור תקני לחשמל, להפעלתם התקינה של מיתקני הקירור. מקום חניית המיתקן
24. (א) לא יעבוד אדם ברוכלות מזון, אלא אם כן – לבוש וניקיון אישי
- (1) הוא לובש בגדים נקיים המיועדים אך ורק לעבודה;
- (2) ידיו וציפורניו נקיות והוא רוחץ את ידיו בסבון ובמברשת צפורניים לפני התחלת העבודה וביציאה מהשירותים;
- (3) הוא מקפיד על ניקיון גופו.
- (ב) לא יטפל אדם במזון, ולא יעבוד ברוכלות במזון רגיש בתפזורת, אלא אם כן –
- (1) הוסרו מידי תכשיטים, צמידים או טבעות, זולת טבעת נישואין;
- (2) הוא חובש כיסוי ראש.
25. לא יעבוד אדם ברוכלות מזון, אם נתקיים בו אחד מאלה: בריאות הרוכל
- (1) הוא חולה במחלה מידבקת או נושא מחוללי מחלה כזו;
- (2) על פניו, צווארו, זרועותיו או ידיו חבורות, חטטים, פצעים פתוחים או מוגלתיים;
- (3) הוא לא עמד בבדיקות רפואיות שדרש המנהל.
26. רוכל לא יחזיק בעלי חיים במיתקן רוכלות איסור אחזקת בעלי חיים
27. (א) לא יחזיק רוכל מזון ולא ימכור מוצרים שאינם מזון במיתקן רוכלות, אלא באישור המנהל. הגבלת רוכלות
- (ב) לא יחזיק רוכל מזון סוגי מזון שלא אושרו ברישיון העסק שקיבל.
28. על הדופן החיצונית של המיתקן יסומנו שמו ומענו של בעל רישיון הרוכלות, בעברית באותיות דפוס שגודלן 20 ס"מ לפחות. סימון המיתקן
29. תקנות אלה לא יחולו על ירידי מזון. סייג לתחולה
30. תקנות אלה באות להוסיף על כל דין. שמירת דינים
31. תקנות רישוי עסקים (תנאי תברואה נאותים ברוכלות מזון), התשל"ד-1973 – בטלות. ביטול
32. (א) תחילתן של תקנות אלה שישה חודשים מיום פרסומן. תחילה והוראת מעבר
- (ב) עסק רוכלות מזון שביום תחילתן של תקנות אלה כבר התנהל לפי רישיון בר-תוקף, יהיה פטור מהוראות תקנות אלה, לתקופה שעד פקיעת תוקף הרישיון.

תוספת

(תקנה 1 – ההגדרה "מזון רגיש")

ביצים ומוצריהן;

חלב ומוצריו;

דגים ומוצריהם;

בשר, בשר עוף ומוצריהם;

סלטים שאינם ארוזים מראש;

מיצים שאינם ארוזים מראש;

מזון שאחד או יותר מרכיביו מכיל סוג מן המפורטים לעיל, כגון: כריך במילוי גבינה או בשר, או גלידה על בסיס חלב;
מזון ייעודי;
תרכובת מזון לתינוקות; תרכובת מזון המשך לתינוקות ומזון לתקופת הגמילה של התינוק;
תוספי תזונה כאמור בתקנה 6(4).

יעקב בן יזרי
שר הבריאות

ד' בשבט התשס"ט (20 בינואר 2009)